

Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 4037
Ημερομ. Κατάθεσης: 18/3/2025

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ

Κοινοβουλευτική Ομάδα

ΕΡΩΤΗΣΗ

Αθήνα, 18 Μαρτίου 2025

ΠΡΟΣ: τον Υπουργό Υγείας, κ. Αδωνι Γεωργιάδη

ΘΕΜΑ: «Δυσλειτουργίες, αδιαφάνεια και υποβάθμιση των υπηρεσιών απεξάρτησης μετά τη δημιουργία του ΕΟΠΑΕ - Κίνδυνος για τη βιωσιμότητα των θεραπευτικών κοινοτήτων»

Κύριε Υπουργέ,

Η ίδρυση του Εθνικού Οργανισμού Πρόληψης και Αντιμετώπισης των Εξαρτήσεων (ΕΟΠΑΕ) με τον ν. 5129/2024 παρουσιάστηκε από το Υπουργείο Υγείας ως μια αναγκαία μεταρρύθμιση που θα οδηγούσε σε καλύτερη διαχείριση και ενίσχυση των υπηρεσιών απεξάρτησης. Ωστόσο, οι πρώτες εβδομάδες λειτουργίας του νέου οργανισμού αποκαλύπτουν μια εικόνα αποδιοργάνωσης, έλλειψης σχεδιασμού και διαφάνειας, καθώς και αποφάσεις που θέτουν σε άμεσο κίνδυνο τη λειτουργία των θεραπευτικών κοινοτήτων και τη στήριξη των πολιτών που προσπαθούν να απεξαρτηθούν.

Η νέα διοίκηση του ΕΟΠΑΕ προχώρησε εντός δύο 24ώρων από την ανάληψη των καθηκόντων του σε αιφνιδιαστικές μετακινήσεις προσωπικού στις διοικητικές υπηρεσίες, χωρίς διαφανείς διαδικασίες και αξιολόγηση των εργαζομένων, οδηγώντας σε υποβάθμιση θέσεων και δημιουργώντας ένα περιβάλλον ανασφάλειας. Μετά τη συγχώνευση του ΚΕΘΕΑ στον ΕΟΠΑΕ, εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου που υπηρετούσαν στις μονάδες του ΚΕΘΕΑ

βρέθηκαν απλήρωτοι για ένα χρονικό διάστημα, καθώς ο νέος φορέας δεν είχε διασφαλίσει τη διαδικασία αποστολής των στοιχείων τους στην Ενιαία Αρχή Πληρωμών. Η ανευθυνότητα αυτή που έλαβε χώρα κλονίζει και επιβαρύνει περαιτέρω το ήδη ασταθές εργασιακό περιβάλλον, όπου σχεδόν οι μισοί εργαζόμενοι απασχολούνται με ευέλικτες μορφές εργασίας (ΙΔΟΧ, συμβάσεις ΕΣΠΑ, μπλοκάκια, επικουρικούς πίνακες και ΟΑΕΔ). Σημειωτέον ότι υπάρχουν εργαζόμενοι, των οποίων οι συμβάσεις που είχαν καταρτιστεί μέσω ΕΣΠΑ λήγουν την 31.12.2025 και δεν έχουν καμία ενημέρωση ή στοιχειώδη πληροφόρηση για το τι μέλλει γενέσθαι. Οι μετακινήσεις αυτές δημιουργούν ακόμη μεγαλύτερη αναστάτωση καθώς σύμφωνα με την με αριθμ. οικ. 2/35134/ΔΕΠ Απόφαση σε περίπτωση απομάκρυνσης των υπαλλήλων, για οποιονδήποτε λόγο (όπως ενδεικτικά μετακίνηση, απόσπαση, μετάταξη, μετάθεση, διάθεση) από τα καθήκοντα, τις θέσεις, τις συνθήκες εργασίας, οι οποίες δικαιολογούν τη χορήγηση του επιδόματος επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας του άρθρου 18 του ν. 4354/2015, διακόπτεται ισοχρόνως η καταβολή του με ευθύνη του οικείου προϊσταμένου.

Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΟΠΑΕ στις 10/2/2025, ματαιώθηκε η διαδικασία πρόσληψης τεσσάρων θεραπευτών για τη συνέχιση λειτουργίας της τηλεφωνικής γραμμής υποστήριξης 1114, η οποία είναι η μόνη πανελλαδική γραμμή για τον εθισμό στον τζόγο. Η ακύρωση έγινε αναιτιολόγητα και χωρίς να διασφαλιστεί η συνέχιση της παροχής υπηρεσιών, ενώ ακόμα και οι εργαζόμενοι που υπηρετούσαν στη γραμμή έμαθαν για τη ματαίωση μέσω του ιστότοπου του ΕΟΠΑΕ. Η απόφαση αυτή δημιουργεί σοβαρούς κινδύνους για την εξυπηρέτηση των πολιτών που χρήζουν άμεσης στήριξης, καθώς παραμένει αδιευκρίνιστο ποιος θα παρέχει αυτές τις κρίσιμες υπηρεσίες δεδομένου ότι μετά τις 20/2/2025, η γραμμή έμεινε χωρίς προσωπικό.

Τα προβλήματα δεν σταματούν εδώ. Από την 1η Φεβρουαρίου, η παραγωγική μονάδα «Σχήμα και Χρώμα» παραμένει ανενεργή, καθώς οι υπηρεσίες του ΕΟΠΑΕ δεν έχουν προχωρήσει τις απαραίτητες διαδικασίες για τη διενέργεια συναλλαγών (αγορές-πωλήσεις), προκαλώντας απώλεια εσόδων που ξεπερνά τις 100.000 ευρώ. Παράλληλα, οι θεραπευτικές κοινότητες αντιμετωπίζονται σαν νοσηλευτικά ή γραφειοκρατικά ιδρύματα, χωρίς σαφές σχέδιο λειτουργίας και με μειωμένους πόρους, υπονομεύοντας το θεραπευτικό τους έργο.

Η κατάσταση είναι εξίσου κρίσιμη στις θεραπευτικές μονάδες. Στη Θήβα, η κοινότητα φυλακών έχει απομείνει με μόλις έναν εργαζόμενο, καθιστώντας πρακτικά αδύνατη τη

λειτουργία της. Ταυτόχρονα, οι 1756 εργαζόμενοι πανελλαδικά (οι μισοί σχεδόν από τους οποίους είναι συμβασιούχοι ορισμένου χρόνου) και οι 150 προσλήψεις με διετή σύμβαση που υπόσχεται ο πρόεδρος του Οργανισμού δεν φτάνουν ούτε καν στο επίπεδο της προηγούμενης στελέχωσης με τα τεράστια κενά και τις ελλείψεις που ήδη υπήρχαν. Γι' αυτό και έχει δημιουργηθεί χάος στις πρώην δομές απεξάρτησης των Ψυχιατρικών Νοσοκομείων, με τις λίστες αναμονής να μεγαλώνουν και τους εργαζόμενους να γίνονται λάστιχο - μαζί και τα εργασιακά τους δικαιώματα. Τόσο οι εργαζόμενοι όσο και οι ωφελούμενοι των προγραμμάτων δηλώνουν τον δικαιολογημένο φόβο τους για συγχωνεύσεις και καταργήσεις δομών σε όλο το εύρος των υπηρεσιών του ΕΟΠΑΕ, με πρώτα θύματα τις Θεραπευτικές Κοινότητες και τα στεγνά θεραπευτικά προγράμματα. Η έλλειψη επαρκούς μόνιμου θεραπευτικού προσωπικού υπονομεύει τη σταθερότητα και την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων, καθώς η ανάπτυξη σχέσης εμπιστοσύνης με τους θεραπευόμενους είναι κρίσιμη για την επιτυχία της διαδικασίας απεξάρτησης.

Εξίσου ανησυχητικός είναι ο αποκλεισμός των γονέων και των συγγενών των θεραπευομένων από διαδικασίες που θεωρούνταν αναπόσπαστο μέρος του θεραπευτικού μοντέλου του ΚΕΘΕΑ. Η συμμετοχή των οικογενειών στη διαδικασία απεξάρτησης μέσω θεραπευτικών ομάδων ήταν κεντρική στο μοντέλο λειτουργίας των κοινοτήτων. Η απουσία αναφοράς στον ρόλο των οικογενειών στον νέο οργανισμό δημιουργεί εύλογες ανησυχίες για την αποδυνάμωση της στήριξης που λαμβάνουν οι θεραπευόμενοι, υπονομεύοντας την επιτυχή ένταξή τους στην κοινωνία.

Την ίδια στιγμή, η αναδιάρθρωση του ΕΟΠΑΕ δείχνει να κατευθύνεται προς την κεντρικοποίηση και τον έλεγχο των θεραπευτικών μονάδων με τρόπο που αλλοιώνει τη φιλοσοφία τους. Αντί για την ενίσχυση των υπαρχουσών κοινοτήτων και τη δημιουργία νέων – όπως στην Πάτρα, όπου η ανάγκη είναι επιτακτική – φαίνεται ότι υπάρχουν σκέψεις για συρρίκνωση ή ακόμα και κλείσιμο κάποιων μονάδων, χωρίς καμία δημόσια διαβούλευση και χωρίς διαφάνεια. Η έλλειψη σχεδίου και πόρων, σε συνδυασμό με τη γενικότερη αποδιοργάνωση του ΕΟΠΑΕ, έχει προκαλέσει τεράστια ανασφάλεια στις οικογένειες των θεραπευομένων, που αγωνιούν για το μέλλον των δομών στις οποίες βασίζονται. Ο αποκλεισμός τους από τη διαμόρφωση των πολιτικών απεξάρτησης είναι αδικαιολόγητος, δεδομένου ότι αποτελούν την πολυπληθέστερη κοινωνική ομάδα στον χώρο της απεξάρτησης και οι ίδιοι έχουν βιώσει τη σημασία της συμμετοχής τους στη θεραπευτική διαδικασία.

Θεραπευτική Κοινότητα «ΑΡΙΑΔΝΗ» Κρήτης

Στην Κρήτη, η Θεραπευτική Κοινότητα «Αριάδνη» αποτελεί τη μοναδική δομή που καλύπτει και τα Δωδεκάνησα, η οποία εξυπηρετεί άτομα με προβλήματα εξάρτησης, τα οποία δεν έχουν υποστηρικτικό περιβάλλον και δεν μπορούν να ενταχθούν σε Ανοιχτές Δομές Υποστήριξης. Από την ίδρυσή της το 2000, λειτουργεί με σταθερό αριθμό μελών και διασφαλίζει τη σύνδεση με το Κέντρο Κοινωνικής Επανένταξης, συμβάλλοντας καθοριστικά στην επανένταξη των θεραπευομένων στην κοινωνία. Το μοντέλο λειτουργίας της βασίζεται στη θεραπευτική αυτοδιαχείριση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων, προωθώντας την αποκατάσταση μέσα από ένα υποστηρικτικό πλαίσιο. Ωστόσο, η ίδια η λειτουργία της βρίσκεται σε κίνδυνο λόγω σοβαρών προβλημάτων στέγασης και υποδομών, ενώ η αδυναμία της νέας διοίκησης του ΕΟΠΑΕ να εξασφαλίσει στοιχειώδεις συνθήκες λειτουργίας θέτει σε άμεσο κίνδυνο τη θεραπευτική πορεία των μελών της.

Συγκεκριμένα, η κοινότητα βρίσκεται χωρίς νερό για πάνω από ενάμιση μήνα, με τους θεραπευόμενους να εξαρτώνται από δωρεές εταιρειών για την κάλυψη αυτής της βασικής ανάγκης. Παράλληλα, δεν υπάρχει επαρκής τροφοδοσία, με αποτέλεσμα η σίτισή τους να διασφαλίζεται αποκλειστικά από τον Σύλλογο Οικογένειας. Οι θεραπευόμενοι παραμένουν εγκλωβισμένοι σε ένα ακατάλληλο κτίριο, το οποίο διαθέτει χωρητικότητα μόλις 10 ατόμων και δεν καλύπτει τις ανάγκες της κοινότητας. Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΚΕΘΕΑ είχε εγκρίνει την αγορά νέου ακινήτου και είχε αποστείλει σχετικό εισηγητικό φάκελο στο Υπουργείο Υγείας, χωρίς μέχρι σήμερα να έχει υπάρξει κάποια εξέλιξη. Παράλληλα, η καθημερινή μετακίνηση των θεραπευομένων μεταξύ των κτιρίων της Αλικαρνασσού και των Δαφνών καθίσταται αδύνατη λόγω μηχανολογικών προβλημάτων στα διαθέσιμα οχήματα, αλλά και εξαιτίας των νέων κανονισμών του ΕΟΠΑΕ, σύμφωνα με τους οποίους οι μετακινήσεις τους επιτρέπονται μόνο με οδηγούς – θέσεις που δεν υφίστανται για την κοινότητα, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει τρόπος μεταφοράς. Αυτή η κατάσταση όχι μόνο παραβιάζει την ίδια τη φιλοσοφία των θεραπευτικών κοινοτήτων, αλλά υπονομεύει τη θεραπευτική διαδικασία και εξωθεί τα μέλη σε συνθήκες αβεβαιότητας, με μια διοίκηση που αδυνατεί να δώσει απαντήσεις στα πιο βασικά ζητήματα.

Πολυδύναμο Κέντρο ΚΕΘΕΑ Λασιθίου

Το Πολυδύναμο Κέντρο Λασιθίου στον Άγιο Νικόλαο και το Παράρτημα του ΚΕΘΕΑ στην Ιεράπετρα έχουν επιδείξει ένα σημαντικό κοινωνικό έργο, το οποίο έχει άμεσο αντίκτυπο στην τοπική κοινωνία, τόσο στο επίπεδο της πρόληψης και ενημέρωσης, όσο και στην ίδια τη

θεραπευτική διαδικασία της απεξάρτησης και της κοινωνικής επανένταξης. Μέσα από τη λειτουργία τους, έχουν προσφέρει στήριξη σε ανθρώπους που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξάρτησης και έχουν συμβάλει στην ενίσχυση ενός δικτύου φροντίδας και αποκατάστασης, που επιτρέπει στους ωφελούμενους να ακολουθήσουν έναν ασφαλή και βιώσιμο δρόμο προς την απεξάρτηση.

Οποιαδήποτε αναταραχή ή αλλαγή στη Θεραπευτική Κοινότητα «ΑΡΙΑΔΝΗ», η οποία αποτελεί το φυσικό επόμενο στάδιο της θεραπευτικής διαδικασίας για πολλούς ωφελούμενους, θα προκαλέσει σοβαρές διαταραχές στην ομαλή ροή της θεραπείας. Το Πολυδύναμο Κέντρο και το Παράρτημα παραπέμπουν θεραπευόμενους στις Κοινότητες, ενώ σε περιπτώσεις εισαγγελικών παραγγελιών, τόσο το Κέντρο όσο και οι ίδιοι οι ωφελούμενοι βρίσκονται εγκλωβισμένοι στην αβεβαιότητα για το αν και πώς μπορεί να ολοκληρωθεί η διαδικασία απεξάρτησης. Η θεραπευτική οδός απαιτεί σταθερότητα, ασφάλεια και ένα συγκεκριμένο πλαίσιο λειτουργίας, χωρίς ασάφειες, κενά ή ανασφάλεια. Οποιαδήποτε υποβάθμιση ή απορρύθμιση αυτών των δομών υπονομεύει την ίδια την αποτελεσματικότητα της θεραπείας και θέτει σε κίνδυνο την προσπάθεια των ανθρώπων που αγωνίζονται να απεξαρτηθούν και να επανενταχθούν στην κοινωνία.

Πολυδύναμο Κέντρο Χανίων ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ

Το Πολυδύναμο Κέντρο Χανίων ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ λειτουργεί από το 2010 με τη δημιουργία της τότε Μονάδας Συμβουλευτικής Χανίων, κατόπιν πιέσεων από την τοπική κοινωνία. Απευθύνεται σε ενήλικες και εφήβους, που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξάρτησης είτε από παράνομες είτε από νόμιμες ουσίες, όπως είναι το αλκοόλ και τα συνταγογραφούμενα φάρμακα. Επίσης, υποστηρίζει ανθρώπους με εξαρτητικές συμπεριφορές, όπως είναι η προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια ή και η προβληματική ενασχόληση με το διαδίκτυο. Παρέχει ακόμη συμβουλευτική υποστήριξη σε κρατούμενους χρήστες ουσιών στο Κατάστημα Κράτησης Χανίων και στις Αγροτικές Φυλακές Αγίας Χανίων. Στο Πολυδύναμο Κέντρο Χανίων απευθύνονται ακόμη άτομα από το οικογενειακό και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν κάποιας μορφής εξάρτηση. Παρέχεται και σε αυτούς δωρεάν συμβουλευτική και θεραπεία. Η εμπλοκή του περιβάλλοντος στη θεραπεία αποτελεί βασικό παράγοντα κινητοποίησης του εξαρτημένου ατόμου και αυξάνει σημαντικά την αποτελεσματικότητα της θεραπείας του.

Από 1 Φεβρουαρίου 2025 με την έναρξη λειτουργίας του ΕΟΠΑΕ οι δαπάνες για τη χρηματοδότηση της μετακίνησης έχουν περικοπεί και δεν εκδίδονται φύλλα κίνησης στην

παρούσα συγκυρία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην καλύπτονται οι ανάγκες στα δύο Καταστήματα Κράτησης καθώς οι μετακινήσεις του προσωπικού που είναι απαραίτητες δεν πραγματοποιούνται, καταλύοντας έτσι τους λειτουργικούς σκοπούς, τη φύση και τον προορισμό των υπηρεσιών που παρέχουν οι εργαζόμενοι σε βάρος του λειτουργήματός τους. Με την απόφαση αυτή του νέου οργανισμού δεν πραγματοποιούνται ούτε δράσεις πρόληψης και έγκαιρης παρέμβασης σε σχολικές μονάδες, ενημερώσεις σε συλλόγους και δεν καθίσταται εφικτή η ανταπόκριση του Πολυδύναμου Κέντρου Χανίων στα αιτήματα και στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας τα οποία ολοένα και αυξάνονται.

Πέραν των ανωτέρω ειδικότερων προβλημάτων των θεραπευτικών Κέντρων που αναφέρονται, πρέπει να ληφθούν υπόψιν τα εξής:

- Από 21 Απριλίου 2023 έχει δημοσιευτεί η με αριθμ. οικ. 2/35134/ΔΕΠ απόφαση, η οποία ορίζει τον καθορισμό επιδόματος επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας στους εργαζομένους των φορέων πρώην ΟΚΑΝΑ και πρώην ΚΕΘΕΑ, με βάση την οποία οι εργαζόμενοι με την ίδια ειδικότητα στον κάθε έναν οργανισμό δεν αμείβονται ισάξια, παρά το γεγονός της όμοιας φύσης των καθηκόντων τους.

- Σύμφωνα με το άρ. 41 του ν. 5129/2024 ορίζεται το Επιστημονικό Συμβούλιο του ΕΟΠΑΕ. Στην πέμπτη θέση βρίσκεται ένας Κοινωνικός Λειτουργός ή ένας Κοινωνιολόγος με τους αναπληρωτές τους. Κατά τούτο, δεδομένης της προτεραιότητας που φαίνεται να δίδεται σε ιατρούς διαφόρων ειδικοτήτων και ψυχιάτρων, δημιουργείται το ερώτημα περί του ποια κατεύθυνση επιχειρεί να ακολουθήσει ο ΕΟΠΑΕ σε σχέση με το μοντέλο θεραπείας, καθώς η μέχρι τώρα θέση των κοινωνικών επιστημόνων φαίνεται να παραγκωνίζεται στο πλαίσιο και την διαμόρφωση της θεραπευτικής διαδικασίας.

Δεδομένων όλων των παραπάνω.

Ερωτάσθε κύριε Υπουργέ,

- 1. Για ποιο λόγο προχώρησε η διοίκηση του ΕΟΠΑΕ σε αιφνιδιαστικές και αδιαφανείς μετακινήσεις προσωπικού, δημιουργώντας εργασιακή ανασφάλεια και υπονομεύοντας τη λειτουργία των υπηρεσιών;*
- 2. Πώς σκοπεύει το Υπουργείο να διασφαλίσει την σταθερή και επαρκή στελέχωση των θεραπευτικών μονάδων, δεδομένου ότι πολλές λειτουργούν με ελάχιστο προσωπικό ή αποκλειστικά μέσω ΕΣΠΑ, όπως η κοινότητα φυλακών Θήβας;*

3. Τι προβλέπεται για τη βιωσιμότητα των παραγωγικών μονάδων του πρώην ΚΕΘΕΑ, όπως το «Σχήμα και Χρώμα», που παραμένουν ανενεργές, με αποτέλεσμα οικονομικές απώλειες και υποβάθμιση της επαγγελματικής αποκατάστασης των θεραπευομένων;
4. Γιατί ακυρώθηκε η προκήρυξη για τη στελέχωση της γραμμής 1114 και πώς θα εξασφαλιστεί η συνέχιση της λειτουργίας της;
5. Σχεδιάζει το Υπουργείο το κλείσιμο των θεραπευτικών κοινοτήτων ή μονάδων απεξάρτησης, και αν ναι, ποιο είναι το σκεπτικό πίσω από μια τέτοια απόφαση;
6. Πότε θα προβείτε στην καταβολή της μισθοδοσίας των εργαζομένων του ΚΕΘΕΑ; Και για ποιο λόγο δεν έχει ολοκληρωθεί έως τώρα;
7. Ποιος είναι ο ρόλος των οικογενειών στη θεραπευτική διαδικασία εντός του ΕΟΠΑΕ, δεδομένου ότι δεν υπάρχει καμία σχετική πρόβλεψη στον νόμο;
8. Πώς διασφαλίζεται η συμμετοχή των θεραπευομένων και των οικογενειών τους στις αποφάσεις που αφορούν τη θεραπεία τους, και γιατί δεν υπάρχει εκπροσώπηση των συλλόγων οικογενειών στο επιστημονικό συμβούλιο του ΕΟΠΑΕ;
9. Σε ποιες ενέργειες θα προβείτε ώστε να εξασφαλιστεί άμεσα η μετακίνηση του προσωπικού και η έκδοση φύλλων κίνησης από το Πολυδύναμο Κέντρο Χανίων ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΗΝΗ προς το Καταστήματα Κράτησης Χανίων και τις Αγροτικές Φυλακές Αγιάς;
10. Ποια κατεύθυνση επιχειρεί να ακολουθήσει ο ΕΟΠΑΕ σε σχέση με το μοντέλο θεραπείας;
11. Προτίθεται το Υπουργείο να προχωρήσει σε άμεση αποκατάσταση της χρηματοδότησης των μετακινήσεων των εργαζομένων, ώστε να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη παροχή των υπηρεσιών πρόληψης, έγκαιρης παρέμβασης και ενημέρωσης προς την τοπική κοινωνία;
12. Ποια μέτρα εξετάζονται για την αποφυγή της επιχειρησιακής παράλυσης των σχετικών δομών, καθώς οι ανάγκες τους αυξάνονται συνεχώς;

Οι Ερωτώντες Βουλευτές

Αικατερίνη Σπυριδάκη

Ελένη Βατσινά

Παύλος Χρηστίδης

Ανδρέας Πουλάς

Αικατερίνη Καζάνη

Παναγιώτης Παρασκευαΐδης

Ιωάννης Τσίμαρης